

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VÀ CON ĐƯỜNG QUÁ ĐỘ LÊN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI Ở VIỆT NAM

- I. Tư tưởng Hồ Chí Minh về bản chất và mục tiêu của chủ nghĩa xã hội
- II. Tư tưởng Hồ Chí Minh về con đường quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam
- III. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về chủ nghĩa xã hội và con đường quá độ lên chủ nghĩa xã hội vào công cuộc đổi mới

I. Tư tưởng Hồ Chí Minh về bản chất và mục tiêu của chủ nghĩa xã hội

1. Con đường hình thành tư duy Hồ Chí Minh về CNXH ở Việt Nam

Hồ Chí Minh tiếp cận CNXH từ nhiều phương diện

- Hồ Chí Minh tiếp cận CNXH từ quan điểm duy vật lịch sử của Mác

Nghĩa là:

Người đã tiếp thu những quan điểm về bản chất và mục tiêu của CNXHKKH

Từ học thuyết HTKT – XH và từ sứ mệnh lịch sử của GCCN

- *Hồ Chí Minh tiếp cận CNXH từ lập trường yêu nước và khát vọng giải phóng dân tộc*

Bác viết:

“Chỉ có CNXH và CNCS mới giải phóng được các dân tộc bị áp bức và GCCN toàn thế giới”

- Hồ Chí Minh tiếp cận
CNXH từ phương diện đạo
đức

Bác
cho
rằng:

Không có chế độ nào tôn trọng con
người, chú ý xem xét những lợi ích
cá nhân đúng đắn và đảm bảo cho
nó được thoả mãn bằng chế độ
XHCH

Vì thế, “có gì sung sướng vẻ vang hơn
là trau dồi đạo đức cách mạng để góp
phần xứng đáng vào sự nghiệp xây
dựng CNXH và giải phóng loài người”

Đạo đức cách mạng đối
lập với chủ nghĩa cá nhân

“Chủ nghĩa cá nhân là một trở ngại lớn cho việc xây dựng CNXH. Cho nên thắng lợi của CNXH không thể tách rời thắng lợi của cuộc đấu tranh trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân”

Như vậy, đối với Hồ Chí Minh, đạo đức cao cả là đạo đức cách mạng, đạo đức giải phóng dân tộc, loài người. CNXH chính là giai đoạn phát triển mới của đạo đức

- Hồ Chí Minh tiếp cận CNXH từ truyền thống lịch sử, văn hoá và con người Việt

Nam

Việt Nam là nước nông nghiệp, không qua chế độ CHNL, lại phải liên tục chống thiên tai địch họa

Làm cho người Việt Nam sớm gắn kết với nhau

Đó là nhân tố thuận lợi để đi vào CNXH

Văn hoá Việt Nam lấy nhân nghĩa làm gốc, là văn hoá trọng trí thức, hiền tài

Con người Việt Nam có tâm hồn
trong sáng, giàu lòng vị tha...

Truyền thống
tốt đẹp của văn
hoá và con
người Việt Nam
đã dẫn dắt Bác
đến với CNXH

Với Bác, CNXH mang
trong bản thân nó bản
chất nhân văn và văn
hoá, nó cao hơn CNTB
về mặt văn hoá và giải
phóng con người

Quan niệm của Bác về CNXH là sự thống
nhất biện chứng giữa kinh tế, chính trị, xã
hội với nhân văn, đạo đức, văn hoá

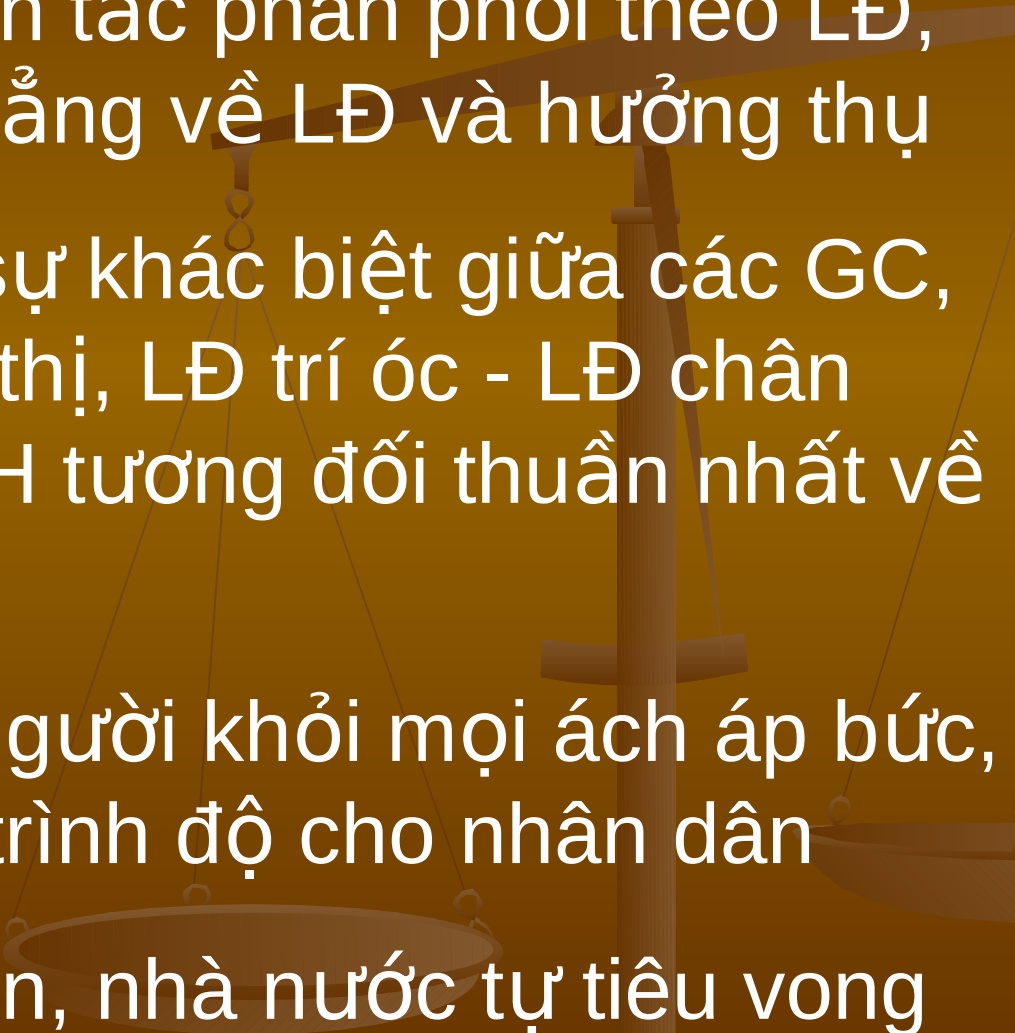
2. Quan niệm của Hồ Chí Minh về những đặc trưng bản chất của CNXH

2.1. Quan niệm của CN Mác - Lênin

- Xoá bỏ từng bước chế độ tư hữu TBCN, thiết lập chế độ sở hữu công cộng để giải phóng cho sức sản xuất xã hội phát triển
- Có một nền đại công nghiệp cơ khí với trình độ khoa học và công nghệ hiện đại có khả năng cải tạo nông nghiệp, tạo ra năng suất lao động cao hơn CNTB

-
- Thực hiện sx có kế hoạch, tiến tới xoá bỏ sx hàng hoá trao đổi tiền tệ
  - Thực hiện nguyên tắc phân phối theo LĐ, thể hiện sự bình đẳng về LĐ và hưởng thụ
  - Khắc phục dần sự khác biệt giữa các GC, nông thôn - thành thị, LĐ trí óc - LĐ chân tay, tiến tới một XH tương đối thuần nhất về GC
  - Giải phóng con người khỏi mọi ách áp bức, bóc lột, nâng cao trình độ cho nhân dân
  - Khi GC không còn, nhà nước tự tiêu vong

2.2. Quan niệm của Hồ Chí Minh về những đặc trưng bản chất của CNXH

CNXH là gì?

CNXH là một chế độ do nhân dân lao động làm chủ

CNXH là một xã hội phát triển cao về văn hoá, đạo đức

CNXH là một xã hội công bằng và hợp lý

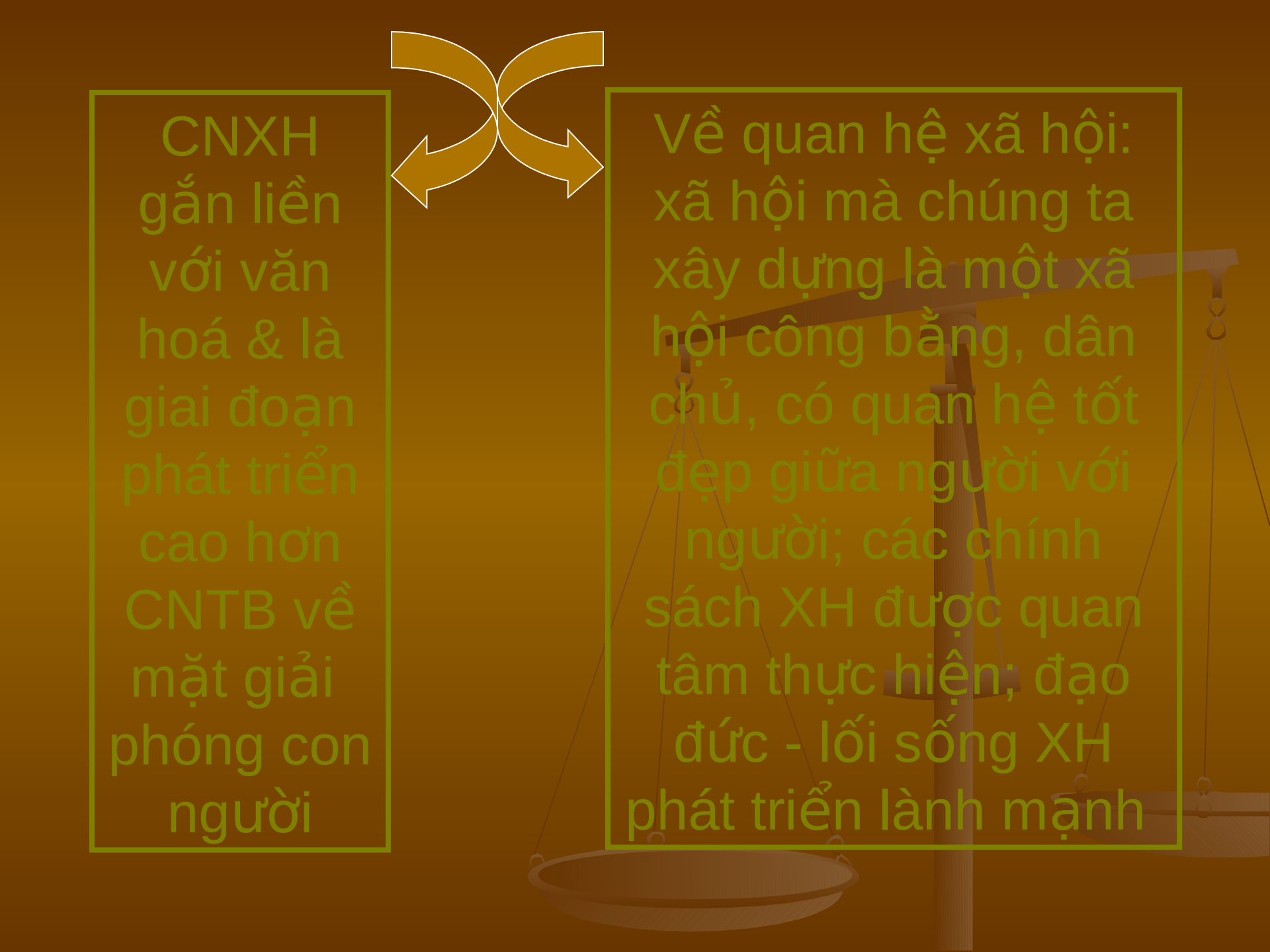
CNXH là công trình tập thể của nhân dân, do nhân dân tự xây dựng, dưới sự lãnh đạo của Đảng

3. Quan niệm của Hồ Chí Minh về mục tiêu và động lực của CNXH

3.1. Những mục tiêu cơ bản của CNXH

Chế độ chính trị mà chúng ta xây dựng là một chế độ do nhân dân làm chủ

Nền kinh tế mà chúng ta xây dựng là một nền kinh tế XHCN, với công nghiệp & nông nghiệp hiện đại, khoa học & kỹ thuật tiên tiến

CNXH
gắn liền
với văn
hoá & là
giai đoạn
phát triển
cao hơn
CNTB về
mặt giải
phóng con
người

Về quan hệ xã hội:
xã hội mà chúng ta
xây dựng là một xã
hội công bằng, dân
chủ, có quan hệ tốt
đẹp giữa người với
người; các chính
sách XH được quan
tâm thực hiện; đạo
đức - lối sống XH
phát triển lành mạnh

3.2. Các động lực của CNXH

Động lực là

những nhân tố góp phần thúc đẩy sự phát triển kinh tế - XH thông qua hoạt động của con người

Gồm

- Phát huy sức mạnh đoàn kết của cả cộng đồng dân tộc – động lực chủ yếu để phát triển đất nước

- Phát huy sức mạnh của con người với tư cách cá nhân người lao động

Hệ thống nội dung, biện pháp tác động nhằm tạo ra sức mạnh cho CNXH

Tác động vào nhu cầu lợi ích của con người

Tác động vào các động lực chính trị-tinh thần

Phát huy quyền làm chủ & ý thức làm chủ của người LĐ

Thực hiện công bằng xã hội

Sử dụng vai trò điều chỉnh của các nhân tố: chính trị, đạo đức, pháp luật

Khắc phục các trở lực kìm hãm sự phát triển của CNXH

Phải đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân

Phải đấu tranh chống tham ô, lãng phí, quan liêu

Phải chống chia rẽ, bè phái mất đoàn kết, vô kỷ luật

Phải chống chủ quan, bảo thủ, giáo điều, lười biếng v.v...

II. Tư tưởng Hồ Chí Minh về con đường quá độ lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam

1. Quan niệm của Hồ Chí Minh về thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam

1.1. Quan niệm của CN Mác - Lênin

Mác viết:

Giữa XH TBCN & XH CSCN là một thời kỳ cải biến CM từ XH nọ sang XH kia. Thích ứng với thời kỳ ấy là một thời kỳ quá độ chính trị, và Nhà nước của thời kỳ ấy không thể là cái gì khác hơn là nền chuyên chính CM của GCVS

Có hai con đY ng quá đ lên CNXH

Quá độ trực tiếp
lên CNXH từ
những nước TBCN

Quá độ gián tiếp
lên CNXH bỏ qua
chế độ TBCN

Chỉ có thể thực hiện được với
điều kiện có sự giúp đỡ của
một nước công nghiệp tiên tiến
đã làm CM XHCN thành công
dưới sự lãnh đạo của Đảng CS

1.2. Quan niệm của Hồ Chí Minh về thời kỳ quá độ

- Người đã chỉ ra hai phương thức quá độ chủ yếu:

“...tùy hoàn cảnh, mà các dân tộc phát triển theo con đường khác nhau... Có nước thì đi thẳng đến CNXH... có nước thì phải kinh qua chế độ dân chủ mới, rồi tiến lên CNXH

- Người đã chỉ ra những đặc điểm & mâu thuẫn của thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam

Đặc điểm lớn nhất của thời kỳ này là “từ một nước nông nghiệp lạc hậu tiến thẳng lên CNXH không phải kinh qua giai đoạn phát triển **TRC N**”

Mâu thuẫn giữa yêu cầu phải xây dựng chế độ XH mới có nền công, nông nghiệp hiện đại, văn hoá, khoa học tiên tiến với tình trạng lạc hậu, kém phát triển, lại phải chống các thế lực thù địch

Vì
vậy
Bác
nói:

“Xây dựng CNXH là một cuộc đấu tranh CM phức tạp, gian khổ và lâu dài”; “là một cuộc biến đổi khó khăn và sâu sắc nhất”

- Bác chỉ rõ nhiệm vụ của thời kỳ quá độ là: “...phải xây dựng nền tảng vật chất và kỹ thuật của CNXH... Trong quá trình CM XHCN, chúng ta phải cải tạo nền kinh tế cũ và xây dựng nền kinh tế mới, mà xây dựng là nhiệm vụ chủ chốt và lâu dài”

- Bác chỉ rõ những nhân tố bảo đảm thực hiện thắng lợi CNXH ở Việt Nam

Giữ vững và tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng

Nâng cao vai trò quản lý của Nhà nước

Phát huy tính tích cực, chủ động của các tổ chức chính trị-xã hội

Xây dựng đội ngũ cán bộ đủ đức và tài, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp CM XHCN

2. Bước đi và các biện pháp xây dựng CNXH ở nước ta

- Mỗi nước có đặc điểm lịch sử cụ thể khác nhau, nên bước đi và phương thức, biện pháp, cách làm... CNXH không giống

nhau

Vì thế
Bác nói:

“Ta không thể giống Liên Xô,
...ta có thể đi con đường
khác để tiến lên CNXH”

Phải nêu cao tác phong độc lập suy nghĩ, điều tra NC, thông thuộc địa lý, lịch sử, con người Việt Nam...

Bác
muốn

→ Dân ta phải thuộc sử ta
Cho tường gốc tích nước nhà Việt Nam

Từ nước nông nghiệp đi lên, nên ta
cho nông nghiệp là quan trọng & ưu
tiên, rồi đến tiểu thủ công nghiệp &
CN nhẹ, sau mới đến CN nặng

↑
Có ý kiến cho vậy là
làm trái với Liên Xô

Bác
bảo:

“Làm trái với Liên Xô cũng là mácxít”

- Về bước đi của thời kỳ quá độ, Bác chỉ rõ:

“Ta xây dựng CNXH từ hai bàn tay trắng đi lên thì khó khăn còn nhiều và lâu dài”

“Phải làm dần dần”, không thể một sớm một chiều”, ai nói dễ là chủ quan và sẽ thất bại

Phải bước nhiều bước, “bước ngắn, bước dài, tùy theo hoàn cảnh”, nhưng “chớ ham làm mau, làm rầm rộ... Đi bước nào vững chắc bước ấy, cứ tiến dần dần”

- Về phương pháp, biện pháp, cách thức xây dựng CNXH ở Việt Nam

Người
luôn
nhắc:

Phải nêu cao tinh thần độc lập, tự chủ, sáng tạo, chống giáo điều, rập khuôn kinh nghiệm nước ngoài

Phải suy nghĩ, tìm tòi, sáng tạo ra cách làm phù hợp với thực tiễn VN

Có 5
nội
dung

+ Bước đi và cách làm CNXH ở MB, phải thể hiện được sự kết hợp hai nhiệm vụ chiến lược: “xây dựng miền Bắc, chiếu cố miền Nam”

+ Khi Mỹ mở rộng chiến tranh ra MB, thì ta “vừa SX, vừa chiến đấu”, “vừa chống Mỹ cứu nước, vừa XD CNXH”

+ Xây dựng CNXH từ một nước nông nghiệp lạc hậu, bị chiến tranh tàn phá... phải kết hợp cải tạo với xây dựng, mà xây dựng là chủ chốt & lâu dài

Đây là một sự sáng tạo của ta

+ Cách làm là “đem tài dân, sức dân, của dân, để làm lợi cho dân”, đó là “CNXH nhân dân”, không phải là “CNXH nhà nước”, được ban phát từ trên xuống

+ Người đặc biệt nhấn mạnh vai trò quyết định của biện pháp tổ chức thực hiện: chỉ tiêu một, biện pháp mười, quyết tâm hai mươi, ... có như thế kế hoạch mới hoàn thành tốt được

Đó là tư tưởng Hồ Chí Minh về CNXH & quá độ lên CNXH ở nước ta

III. Vận dụng tư tưởng HỒ Chí Minh về chủ nghĩa xã hội và con đường quá độ lên chủ nghĩa xã hội vào công cuộc đổi mới

1. Giữ vững mục tiêu của CNXH

Độc lập dân tộc và CNXH là mục tiêu bất biến. Vì “nếu nước được độc lập mà dân không được hưởng hạnh phúc, tự do thì độc lập cũng chẳng có nghĩa lý gì”

Đối với chúng ta, đổi mới không
bao giờ là thay đổi mục tiêu

Dân giàu, nước mạnh, xã hội công
bằng, dân chủ, văn minh

Đây là sự
nghiệp đầy
khó khăn,
phức tạp

Vì vậy rất
cần sự đóng
góp tích cực
của mỗi
chúng ta

2. Phát huy quyền làm chủ của nhân dân, khơi dậy mạnh mẽ tất cả các nguồn lực, trước hết là nguồn lực nội sinh, để thực hiện công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước

3. Kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại

4. Chăm lo xây dựng Đảng vững mạnh, làm trong sạch bộ máy nhà nước, đẩy mạnh đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng, thực hiện cần kiệm xây dựng CNXH